

980401-1

Nechme chvíli stranou otázku, jaký smysl má svět, do něhož jsme se všichni narodili, a zeptejme se raději, jaký svět je (musí být, musel by být) předpokladem toho, abychom se stali lidmi, aby každý z nás byl člověkem. Nyní velmi záleží na tom, rozumíme-li dost sami sobě, tj. víme-li, co to vlastně obnáší, být člověkem. V každém případě můžeme vyjít i z omezeného, redukováného chápání toho, co to je (a co to znamená) být člověkem. A pak se musíme tázat, v jakém světě se vůbec může objevit bytost, kterou chápeme jako lidskou a které říkáme lidská. Nenechme se zmást nějakou sofistickou rétorikou ani jejími pseudologickými šarádami. Jednu věc musíme nahlédnout: tento svět se musí vyznačovat takovými rysy, aby člověka a lidství nevylučoval. Fakt, že tu jsme jako lidé, není ničím izolovaným, pouhým nahodilým přídavkem k tomu, co tu bylo předtím. Svět, v němž žijeme, je světem, v němž se člověk mohl objevit a v němž mohl a může žít. A to navzdory všemu, co můžeme skutečnosti, které nás obklopuje, kriticky vytknout. Svět se nám nemusí líbit, někdy nás může i děsit, ale jedna věc je jistá a tou nikdo nemůže otrást: v tomto světě bylo možné, aby se lidský rod objevil, biologicky upevnil a dostal do té situace, v níž je. Nebezpečí a úskalí tu nejsou teprve dnes, ale byla tu vždy. A přece lidé všechna nebezpečí a úskalí nějak překonali. Nepřekonali je všichni jednotlivci, ale někteří ano. Možná, že k tomu kdysi bylo zapotřebí příznivých okolností, možná i hodně štěstí – to si klidně můžeme myslet. Ale dnes je situace jiná: běžná nebezpečí jsou omezována mírněna, lidstvo si alespoň v některých částech světa a v rámci některých civilizací vytvořilo zárodky jakéhosi lidského minisvěta – kdysi to platilo o rodinách a kmenech, státech a národech, dnes to platí o lidstvo globálně, planetárně. Zatím je – pokud víme – rozumnými bytostmi obydlena jen jedna planeta jedné hvězdy jedné galaxie. Až dosud se životní prostor nejstarších lidí stále extenzivně rozšiřoval, dnes už je další rozšiřování možné pouze kolonizací dalších planet (méně vhodných pro život, ale v situaci, kdy to lze přece jen technicky zvládnout), a perspektivně kolonizací planet jiných hvězd. Hustota osídlení stoupá, počet lidí na planetě hrozí přesáhnout možnosti obživy. Není proto jiné cesty než intenzivní růst, zkvalitňování všech lidí – nebo alespoň těch, kteří jsou ochotni se cestou zkvalitňování vydat. Takže toto je svět, v kterém žijeme.

(Písek, 980401-1.)